

INSTITUTUL GEOLOGICAL ROMÂNIEI: PESTE UN SECOL DE CERCETARE ROMÂNEASCĂ

Marian MUNTEANU¹

Key words: Geology, IGR, Bucharest, Romania.

In November 2014, in the Museum Pârvan Vasile of Barlad, was opened the exhibition "Heritage of the earth, Carol I - Geological Institute Founder of Romania", which combined memoirs parts of the reign of Carol I and exhibitions presenting the minerals and rocks of Romania and other parts of the world. This event took place after about 110 years of activity of the Geological Institute of Romania. Economic and institutional development of Romania, especially after the conquest of independence (1877-1878) and proclamation of the Kingdom (1881), made it necessary to regulate the management of mineral resources. For this purpose, were created the Bureau of Geology (1882-1899), Department of Mining and Geology (1899-1906) and the Petroleum Commission (1901-1906), as institutions precursor Geological Institute of Romania.

Evoluție instituțională

În 1906, prin decretul Regelui Carol I, a fost înființat Institutul Geologic al României, în subordinea Departamentului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor. Institutul Geologic al României a funcționat, sub acest nume, în clădirea actuală a Muzeului Geologic Național. În 1944, clădirea Institutului Geologic al României a fost deteriorată de bombardamentele aviației aliate, iar Institutul Geologic al României a fost evacuat în Banat, la Zăguzeni și Prisaca.

Implicarea puternică în administrarea resurselor minerale și energetice ale României a situat Institutul Geologic al României pe poziții adverse față de activitatea întreprinderilor de tip sovrom, create în timpul ocupației militare sovietice pentru spolierea economiei românești.

Probabil că, și din această cauză, a fost desființat Institutul Geologic al României în anul 1949, prin comasarea într-un conglomerat de instituții numit Comitetul Geologic.

Personalități ale geologiei românești, precum Gh. Macovei, Alexandru Codarcea, Dan Giușcă și Virgil Ianovici, au susținut reînființarea Institutului Geologic al României. Acesta reapare, ca instituție distinctă, în 1960, la doi ani după retragerea armatei sovietice. De data aceasta, sediul Institutului Geologic al României era pe Șoseaua Kiseleff nr. 55, lângă Arcul de Triumf. În 1970, i se adaugă Secția de Geologie a Institutului de Geologie și Geografie al Academiei Române.

În 1974, Institutul Geologic al României s-a unit cu Institutul de Geofizică Aplicată, sub numele de Institutul de Geologie și Geofizică, iar sediul său a fost mutat pe str. Caransebeș nr. 1, într-o clădire construită anume, în formă de cristal de amfibol, în care se află și astăzi. În 1977, Departamentul de Seismologie s-a separat, fiind comasat cu Laboratorul de Geodinamică al Academiei Române, sub numele de Centrul pentru Fizica Pământului, acesta devenind Institutul Național pentru Fizica Pământului, în 1994. În 1993, Secția de Geologie Marină a Institutului Geologic al României s-a desprins, pentru a forma Centrul Român de Geologie și Geoecologie Marină, reorganizat, în 1996, ca Institutul

¹ Institutul de Geologie al României.

Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Geologie și Geoecologie Marină - GEOECOMAR.

Din 1994, Institutul de Geologie și Geofizică a revenit la denumirea sa inițială, Institutul Geologic al României, trecând de la Ministerul Industriilor la Ministerului Cercetării și Tehnologiei. În 1996, s-a reorganizat ca institut național de cercetare-dezvoltare în domeniul geologiei, geofizicii, geochimiei și teledetecției, sub coordonarea Ministerului Cercetării și Tehnologiei. În anul 2000, prin Hotărârea Guvernului nr. 1070/2000, se specifică statutul de serviciu geologic național al Institutului Geologic al României, cu misiunea de a asigura „organizarea, gestionarea și valorificarea publică a fondului național de date geologice, conservarea și valorificarea carotelor de foraje, a colecțiilor de minerale, roci și flori de mină, precum și monitorizarea stării mediului din zonele miniere”. Această prevedere a fost preluată fără modificări, prin Hotărârea Guvernului 1399/2005 privind organizarea și funcționarea Institutului Geologic al României. Ca urmare a noului statut, Institutul Geologic al României a primit recunoașterea internațională ca serviciu geologic al României, fiind membru al EuroGeoSurveys, din anul 2006. În prezent, IGR se află în coordonarea Ministerului Educației Naționale, prin Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică și Inovare.

Misiune

De-a lungul existenței sale, Institutul Geologic al României a focalizat activitatea de cercetare științifică românească din domeniul geologiei și a contribuit la dezvoltarea unor discipline conexe. În perioada anterioară instaurării comunismului, Institutul Geologic al României a avut, probabil, implicarea cea mai mare în dezvoltarea nu numai a științei, ci și a economiei naționale, în principal prin atribuțiile conferite de Legea minelor din 1924. Conform acesteia, avizul Institutului Geologic al României era necesar pentru luarea deciziilor legate de punerea în valoare a resurselor minerale și energetice și de industrializarea acestora. De exemplu, avizul IGR era necesar pentru prelungirea permiselor de explorare, pentru concesionarea zăcămintelor de hidrocarburi, pentru instituirea perimetrelor de protecție hidrogeologică și pentru validarea rezultatelor lucrărilor miniere. Alte decizii, cum ar fi acordarea de permise de explorare, stabilirea limitelor perimetrelor concesionabile sau acordarea licențelor de exploatare, se bazau pe rapoarte întocmite de IGR.

Tot Legea minelor din 1924 stipula faptul că toate lucrările de prospecțiune întreprinse de stat vor fi făcute prin Institutul Geologic al României. Ca urmare, în 1925, a fost înființată Secția de Prospecțiuni a Institutului Geologic al României.

Una dintre activitățile de bază ale Institutului Geologic al României a fost elaborarea hărților geologice ale României. Harta geologică la scara 1:500 000 a fost elaborată între anii 1936-1959. După reparația Institutului Geologic al României, a început elaborarea Atlasului Geologic al României, conținând 17 hărți la scara 1:1 000 000: Harta tectonică (1962), Harta geologică (1966), Harta metalogenetică (1969), Harta solurilor (1970), Harta apelor minerale și termale (1981), Harta aeromagnetice (1983), Harta resurselor minerale (1984), Harta geotermică (1985) etc.

Harta geologică la scara 1: 200 000 a fost tipărită între anii 1964-1968. După tipărirea acesteia, a urmat programul de elaborare a Hărții geologice la scara 1:50 000, primele foi fiind tipărite în 1970. Acest program nu a fost îndeplinit decât în proporție de cca. 30%, fiind practic sistat în prezent, din lipsă de finanțare.

Oamenii Institutului Geologic al României

Îndeplinirea misiunii definite prin Legea Minelor din 1924 și cunoașterea geologiei teritoriului României s-au făcut prin activitatea unor personalități cu renume național și internațional, care au lucrat sau au colaborat cu Institutul Geologic al României: Sava Athanasiu, Gheorghe Munteanu-Murgoci, Radu Pascu, Valeriu Popovici-Hațeg, Ion Simionescu,

Ion Popescu-Voitești, Ștefan Cantuniari, D. M. Preda, Matei Drăghiceanu, Max Reinhard, Ion Atanasiu, Albert Streckeisen, Gheorghe Manolescu, Erich Jekelius, Theodor Krätner, Alexandru Codarcea, Ștefan Ghika-Budești, Mircea Ilie, Gheorghe Murgeanu, Nicolae Gherasi, Ion Băncilă, Mircea Paucă, Mircea Savul, Dimitrie G. Cădere, Toma Petre Ghițulescu, Mircea Socolescu, Miltiade Filipescu, Nicolae Oncescu, Gheorghe Paliuc, Nicolae Petruțian, Sabba S. Ștefănescu, Dan Giușcă, Ion Dumitrescu, Theodor Joja, Victor Corvin-Papiu, Grigore Răileanu ș.a. Dintre aceștia, se remarcă în mod deosebit Ludovic Mrazek, cel care a definit pentru prima dată în lume fenomenul diapirismului (1907). Gheorghe Munteanu-Murgoci este, probabil, cea mai mare personalitate a geologiei românești. El este recunoscut internațional ca autor al primei descrieri date amfibolului barroisit (1922), este descoperitorul mineralului pumpellyit, sub numele de "lotrit" (1901) și primul care a identificat și conturat Pânza Getică din Carpații Meridionali (1905; 1910). Gheorghe Munteanu-Murgoci a pus bazele științei solurilor în România și a publicat prima hartă a solurilor din România (1924).

Perioada ocupației sovietice din România a fost marcată, în domeniul nostru, de actul barbar al deportării lui Theodor Krautner în lagărele de muncă sovietice (urmată, la scurt timp, de moartea lui prematură), fără altă vină decât aceea de a fi etnic german, ca și de arestarea lui Toma Petre Ghițulescu și de îndepărtarea din Institutul Geologic al României a altor personalități marcante.

După 1960, Institutul Geologic al României a lucrat cu o parte dintre foștii săi specialiști (Miltiade Filipescu, Grigore Răileanu, Gheorghe Macovei, Alexandru Codarcea, Dan Giușcă și Virgil Ianovici, Ion Dumitrescu, Nicolae Gherasi, Theodor Joja), la care s-au adăugat multe nume noi: Dan Rădulescu, Mircea Săndulescu, Radu Dumitrescu, Marcian Bleahu, Haralambie Savu, Orest Mirăuță, Emilia Saulea, Dan Patrușiu, Vasile Mutihac, Marcela Dessila-Codarcea, Iosif Bercia, Mircea Mureșan, Mihai Ștefănescu, Oskar Maier, Florian Marinescu, Hans-Georg Krätner, Mircea Mureșan, Horst Hann, Nicolae Stan, Mircea Borcoș, Sergiu Peltz, Sergiu Boștinescu, Constantina Stanciu, Florentina Krätner, Cornelia Bițoiianu, Jana Ion (Săndulescu), Dragomir Romanescu, Marius Visarion, Vasile Vijdea, Andrei Soare, Ștefan Airini, Gheorghe Udubașa, Antoneta Seghedi, Mariana Mărunțeanu, Avram Ștefan, Emilian Roșu, Tudor Berza, Ioan Balintoni, Viorica Iancu, Șerban Veliciu, Marcel Mărunțiu, Ion Hîrtopan, Paulina Hîrtopan, Ioan Seghedi, Liviu Nedelcu, Alexandru Vodă, Ion Dinică, Dan Zincenco, Mihai Conovici, Ion Gheuca, ș.a.).

În perioada 1980-1990, Institutul Geologic al României avea mai mult de 1 000 de angajați. După 1990, activitatea Institutului s-a diminuat, urmând aceeași traiectorie descendentă ca și industria minieră.

În prezent, Institutul Geologic al României are un personal cu puțin peste 100 de oameni.

În perioada de peste 40 de ani, care au trecut de la înființare până în 1949, Institutul Geologic al României a avut trei directori: Ludovic Mrazek (1906-1930), Ion Popescu-Voitești (1930-1931) și Gheorghe Macovei (1931-1949). Din 1960 până în prezent, Institutul Geologic al României a avut următorii directori: Miltiade Filipescu (1960-1963), Grigore Răileanu (1963-1966), Dan Rădulescu (1966-1969), Marcian Bleahu (1969-1972), Haralambie Savu (1972-1974), Iosif Bercia (1974-1990), Ion Rădulescu (1990-1995), Gheorghe Udubașa (1995-2003), Șerban Veliciu (2003-2005), Ion Nicolae Robu (2005-2006), Ștefan Marincea (2006-2011; 2012-2013), Ștefan Grigorescu (2011-2012), Marcel Mărunțiu (2013-2014), Laurențiu Asimopolos (2015) și Simona Mălureanu (prezent).

Publicații

Rezultatele cercetării din Institutul Geologic al României au fost publicate în două periodice, editate sub egida sa: "Anuarul Institutului Geologic al României" (din 1907) și "Dări de seamă ale ședințelor Institutului Geologic al României" (din 1910), cel din urmă având și o ediție în limba franceză, din 1933 până în 1961. Pe perioade limitate, au mai fost publicate seriile "Studii tehnice și economice" și "Memoriile Institutului Geologic al României". Din 1992, revista „Dări de seamă ale ședințelor Institutului Geologic al României” a fost scindată în mai multe reviste specializate: „Romanian Journal of Mineralogy”, „Romanian Journal of Petrology”, „Romanian Journal of Mineral Deposits”, „Romanian Journal of Paleontology”, „Romanian Journal of Stratigraphy”, „Romanian Journal of Tectonics and Regional Geology” și „Romanian Journal of Geophysics”.

Având în vedere declinul numeric continuu al cercetătorilor din Institutul Geologic al României, în numai câțiva ani a devenit imposibilă susținerea, prin elaborarea de articole noi, și apariția unui număr atât de mare de reviste, așa încât, începând din 1997, multe dintre ele și-au încetat apariția de la sine. Din anul 2011, majoritatea revistelor succesoare „Dărilor de seamă ale ședințelor Institutului Geologic al României” au fost contopite într-o singură revistă, „Romanian Journal of Earth Sciences”. Doar „Romanian Journal of Mineral Deposits” își continuă apariția ca revistă specializată, fiind editată împreună cu Societatea de Geologie Economică a României.

*

În prezent, Institutului Geologic al României își desfășoară activitatea ca institut național de cercetare-dezvoltare, asumându-și și misiunea sa tradițională de serviciu geologic național, recunoscută deplin în Uniunea Europeană și doar cu jumătate de măsură în țară. Cercetarea din cadrul Institutului s-a reorientat către prioritățile științifice actuale, legate de impactul exploatărilor miniere asupra mediului, geohazard și integrarea informației geologice la nivelul Uniunii Europene.

Mulțumiri. O parte dintre informațiile prezentate provin din montajele fotografice cu imagini din istoria Institutului Geologic al României, elaborate de dr. Hans-Georg Krättnner.

BIBLIOGRAFIE

- Mrazek, L. 1907. *Despre cute cu sâmbure de străpungere*, Bul. Soc. Științe, București, XVI, 1907, p. 6-8. Șed. 22 Ian. București 1907.
- Murgoci G. M., 1901. *Granat und Vesuvianfels aus dem Serpentin von Paringu*, Bul. Soc. Științe, București, 9, 568-612, and 764-831.
- Murgoci G. M., 1905b. *Sur l'existence d'une grande nappe de recouvrement dans les Karpathes méridionales*, C. R. Acad. Paris, 31 Juillet 1905.
- Murgoci G. M., 1922b. *Sur la classification des amphiboles bleues et de certaines hornblendes*, C.R. Ac Paris. T. 175. p. 426.